

Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag

Sandgata 30, 7012 Trondheim

Tlf.: 91369378 E-post: sor-trondelag@fnf-nett.no

10. juli 2017

Selbu kommune

postmottak@selbu.kommune.no

Høringsuttalelse til plan for rekreasjonsløyper for snøskuter i Selbu kommune

Innledning og konklusjon

FNF er et samarbeidsnettverk for naturvern- og friluftslivorganisasjoner på fylkesnivå. I Sør-Trøndelag er elleve organisasjoner tilknyttet FNF som til sammen har 33 000 medlemskap. Vi arbeider for å bevare natur og mulighetene å utøve friluftsliv, både i nærmiljøet og i villmark, i skogen og på fjellet.

Primært standpunkt

FNF Sør-Trøndelag jobber på vegne av våre medlemsorganisasjoner for at folk skal få utøve stille, naturvennlig og helsefremmende friluftsliv og for å bevare naturverdier og intakte økosystemer. Vi er prinsipielt imot etablering av rekreasjonsløyper for snøskuterkjøring, og våre **primære standpunkt er at vi ikke ønsker at Selbu kommunen etablerer rekreasjonsløyper for snøskuterkjøring.**

Sekundært standpunkt

Vi erkjenner dog at kommunene nå har fått muligheten til å etablere rekreasjonsløyper, og derfor vil vårt **sekundære standpunkt være at vi ønsker at løypene i minst mulig grad kommer i konflikt med friluftslivet og naturverdiene i Selbu, derfor bør løypene anlegges i områder med lavt konfliktpotensiale mot naturverdier og friluftsliv.** Dette vil være i tråd med § 4a i forskrift for motorkjøretøyer i utmark.

Det vil si at i områder der friluftsliv eller naturverdier kommer i konflikt med motorferdsel så ønsker vi at motorferdselen må vike, og at skuterløypene ikke anlegges. At en stor del av løypene legges til vinterstengte ubrøyta skogsbilveier er positivt, men også på disse kan konfliktpotensialet være til stede, f. eks. ved at det er etablert skiløyper i tilknytning til veiene, eller ved at dette er minimumsområder for viltet. Det er ikke gjort ekstraordinære feltregistreringer i KUen ifm dette planarbeidet, og derfor bør vi også anvende § 9. om føre-var-prinsippet i Naturmangfoldloven hvis det er usikkerhet rundt hekkeplasser til sjeldne arter, og ikke etablere løyper her.

Selbu kommune har gjort et godt og grundig arbeid i konsekvensutredningen, og dette gjør arbeidet med å vurdere konsekvensene av forslaget mye lettere.

Følgende løyper bør tas ut av planforslaget: A2, A4 – A7, A9, B1 – B15, B18 – B25, C2 – C8, og D10.

Generelle betraktninger

Friluftsliv

Snøskuterkjøring regnes ikke som friluftsliv jf. ny stortingsmelding om friluftsliv¹. og snøscooter gir ikke den samme folkehelsegevinsten man får av fysisk aktivitet gjennom ordinært friluftsliv. Ikke minst er også økt snøscootertrafikk i konflikt med ordinært friluftsliv, og kan føre til reduserte naturopplevelser for den store majoriteten av markabrukere. Vi mener kommunen vil ha størst gevinst av å tilrettelegge for fysisk aktivitet gjennom ordinært friluftsliv, fordi bedre helse gir flere gode leveår, mer livsglede og betydelige økonomiske besparelser innen helse og omsorg².

Regionale interesser og viktigheten av å ta hensyn til en større brukermasse

Vista Analyse skriver i følgende i Samfunnsøkonomen i 2015³:

«Etablering av scooterløyper vil trolig påføre grupper utenfor kommunene velferdstap, som kommunene i utgangspunktet ikke har insentiver til å ta hensyn til. Jegere, turgåere, andre som driver friluftsliv, naturturisme og hytteeiere fra andre kommuner vil få reduserte opplevelsesverdier.»

(...)

«Det påpekes også i NOU 2013:10 at kommunens insentiver til å ta hensyn til tjenester de ikke selv har direkte glede av er begrenset. Det gjelder både tjenester som først og fremst er et nasjonalt ansvar (som verdier knyttet til naturområder og viltinteresser) og tjenester som er et regionalt ansvar (f.eks. å sikre tilgang til urørt natur for nabokommunenes brukere). Problemer ved lokal forvaltning av nasjonale verdier, for eksempel i sammenheng med forvaltning av nasjonalparker, er godt dokumentert både i Norge og internasjonalt. Videre er tilstrekkelig kompetanse i kommunen til å ta hensyn til konsekvenser for naturmiljø en viktig forutsetning for at negative effekter av snøscooterkjøring begrenses.»

(...)

«Disse hensynene og våre vurderinger av omfang av nytte og kostnader taler for at dagens lovverk best ivaretar fellesskapets verdier. Paradoksalt nok kan vi få en lovendring som det store flertallet er i mot, også innenfor hvert enkelt parti. Selv om lovendringen alene ikke har negative virkninger, vil effekten av at myndighetene

¹ Meld. St. 18 (2015-1016), Stortingsmelding om friluftsliv, side 10: «Motorisert ferdsel omfattes ikke av friluftslivsbegrepet, slik det er definert i den offentlige friluftslivspolitikken. Det er samhandlingen mellom fysisk aktivitet og naturopplevelse som regjeringen ønsker å legge til rette for og fastsette en politikk for i denne stortingsmeldingen.»

² <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/292/Kunnskapsgrunnlag-for-fysisk-aktivitet-innspill-til-departementet-IS-2167.pdf>

³ Dyr fornøyelse på snøscooter, Aktuell Kommentar, Samfunnsøkonomen nr 1 (2015): https://www.vista-analyse.no/site/assets/files/5644/2015_so_1_dyr_fornoysele_pa_snoscooter.pdf

åpner kjøring som et mål i seg selv kunne gi uheldige negative eksterne effekter i form av et større omfang av snøscooterkjøring enn samfunnet som helhet ønsker.»

En stor interessegruppe innen friluftsliv er folk som bor på hytter i kommunen. I sin høringsuttalelse i 2015 gikk Norges Hytteeierforbund (NHF) sterkt imot oppmykningen i motorferdselloven:

«Lovforslaget vil, slik NHF ser det, redusere bruksgleden for hytteeiere, redusere bruken av hytter, og derav sette verdier på spill for kommunen og eiere av fritidseiendommer. Norges Hytteforbund er ikke enig i forslaget fra departementet siden det samtidig vil være en trussel mot allmenne friluftslivsinteresser. Vi mener at dagens regler for snøscooterbruk, basert på «bruk for nytte» må være tilstrekkelig, og bruk utover dette vil hovedsakelig medføre ulemper for omgivelsene.»⁴

Interkommunale skuterløyper og samlet belastning

At det legges opp til påkoblingsløyper til nabokommunene er en annen ting vi synes er negativt. Dette ønsker vi å begrense fordi de gjør det vanskeligere å se rekkevidden av løypeforslagenes konsekvenser og øke den samlede belastningen. I tillegg kan det bidra til å legge press på nabokommunene slik at de igjen skal etablere egne løyper.

Det er en god ide å starte i det små med løypeetableringer i et område for å enklere kunne vurdere effekten av skuterløypene i etterkant. I utredningsarbeidet påpekes det også at man bør spare representativt områder for en naturtype i Selbu fri for motorferdsel for å ivareta ansvaret hver enkelt kommune har for å ta vare på spesiell natur i sin kommune. Dette er vi enige i, men dette hensynet er ikke ivaretatt slik løypeforslaget foreligger nå.

Konsekvenser av løypeforslagene og våre tilrådinger

Nedenfor følger våre vurderinger av løypeforslagene og begrunnelse for tilrådinger. Vi har påpekt forskjellige ting ved forskjellige alternativer, og kommentarer om å skåne viktige viltområder ved et alternativ vil være overførbare til andre alternativ som også har viktige viltområder, men hvor dette ikke er spesifikt kommentert. Kommunen må gjøre en helhetsvurdering av viltområdene sine, og avgjøre hvor viktig det vil være å ta vare på de forskjellige områdene.

Alternativ 1, A1 – A4: Renå/Vallibakken - Rensjøen	
Friluftsliv	Området rundt Rensjøen er klassifisert som et <u>viktig friluftsområde</u> med verdi B (løype A3 – A4). Det er også flere hyttefelt som er innenfor influensområdet når det gjelder støypåvirkning fra løypa. En skiløype ved Gulsethsaga berøres direkte.
Naturmangfold	Traséen går gjennom <u>viktig viltområde</u> for skogsfugl og hjortevilt. Selv om veien går på en ubrøytet skogsbilvei, må man tenke på at vinteren er en sårbar tid for viltet. Særlig på senvinteren med mye snø og minkende

⁴<http://www.hytteforbund.no/horingsuttalelser/>, direkte: <http://www.hytteforbund.no/wp-content/uploads/2015/10/Motorferdsel-i-utmark.pdf>

	fettlager mattilgang, og parringstid i emning, er dyrene utsatt ⁵ . Elve- og bekkedaler er ofte gode vinterbeiter for hjorteviltet.
Konklusjon	<p><i>Naturmangfold:</i> Det må gjøres en helhetsvurdering av den samlede belastningen for påvirkning av hjortedyras vinterbeiter. Viktige områder i kommunen bør holdes fri for motorferdsel.</p> <p><i>Friluftsliv:</i> Føringsene i motorferdsellovens § 4 a. om å ta særskilt hensyn til friluftslivet i fastsetting av løyper bør følges, og løypa bør ikke gå inn i det viktige friluftsområdet. Hyttefolket bør lyttes til, og i viktige utfartsområder for fjellturer til fots og ski bør det ikke etableres skuterløyper.</p> <p><u>A2 bør tas ut da den nevnes som den viktigste viltbiotopen som berøres av dette løyreforslaget. A2 kommer også tett på en skiløype mellom Gulsethsaga og Sørungen, mao. er dette et tilrettelagt vinterfriluftsområde. A4 bør også tas ut pga konflikt med viktig friluftsområde rundt Rensjøen.</u></p>

Alt 2, A5 – A10: Renåa – Eggjafjellet/ Rensjøen	
Friluftsliv	Det eneste store sammenhengende vinterfriluftsområdet i fjell uten tilrettelegging på sør-siden av kommunen. Har stor verdi for bla. hyttefolket her, fjellområdet er også godt besøkt fra Melhus, Midtre Gauldal og Holtålen, og har således en regional verdi. Støy bærer godt i åpent fjellandskap. A5-A7 er spesielt konfliktfylt.
Naturmangfold	Uberørt naturområde berøres. En svært stor andel av løypa legges i tregrensa opp mot Eggjafjellet/ Rensfjellet, og dette er minimumsområder for den nylig rødlistede lirype vinterstid. En spillplass for storfugl ligger 50m fra løypa. Stor del av trasé går igjennom uberørt villmark (INON), som har stor betydning for en rekke arter.
Konklusjon	<p><i>Naturmangfold:</i> Løypa må legges godt utenom spillplass for storfugl, eller tas vekk. Viktige viltområder for lirype (NT) bør ikke forstyrres.</p> <p><i>Friluftsliv:</i> Selv om kommunen kun har registrert Eggjafjellet/ Rensfjellet med C-verdi, bør det tas hensyn til at fjellområdet har stor verdi for hyttefolket som bruker fjellet her.</p> <p><u>A5-A7 bør tas ut av forslaget grunnet påvirkning på lirype og friluftslivet. A9 bør tas ut etter føre-var-prinsippet med hensyn til hubro. Vi støtter rådmannen og konsekvensutreders vurdering her.</u></p>

⁵ NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 6622. Terrängkörningens påverkan på djurlivet

Alternativ 3, B1 – B8: Djupåkjølen/Sandbukta – Djupåtjenna/Ytternåla	
Friluftsliv	Omtrent hele dette løypeforslaget er lagt inn i et viktig friluftsområde med B-verdi. Dette har det fått fordi det har høyeste karakter på bruksfrekvens, utstrekning, tilgjengelighet og støymiljø. Det er også en viss grad av regionale brukere her. Områdene rundt de store vatna er svært mye brukt av hyttefolk.
Naturmangfold	Løypene B6 – B8 ligger tett inntil Nålbogen Naturreservat. En skuterløype kan forstyrre verneverdiene ved at det rastes og sankes verneverdige læger som brukes til bålfyring. Det er registrert flere arter av særlig stor forvaltningsinteresse i influensområdet her, bla. dobbeltbekkasin (NT), sivspurv (NT) og lirype. Sistnevnte har leveområder som kommer i konflikt med løypene B2-B5. Det er også en konflikt med INON og reindrifta langs disse løypene pluss B6.
Konklusjon	<p><i>Friluftsliv:</i> Konflikten med friluftslivet alene gjør at vi protesterer på alle disse løypene. Løyper skal ikke legges i B-områder. Det argumenteres for at det er nær vei, og at det derfor er eksisterende støykilder her, men en 2-takts skuter under akselerasjon bråker betraktelig mer enn en bil gjør, og vil oppleves som en ny støykilde. Løyper langs skogsbilvei som ikke berører viktige viltområder eller fungerer som naturlige utfartsårer til fots eller på ski kan være akseptable.</p> <p><i>Naturmangfold:</i> Viktige viltområder for lirype (NT) bør spares som inngrepsfrie. Fjellområdene og påkoblingsløypene mot Holtålen bør tas ut av hensyn til arealkrevende arter som store rovdyr, rovfugllokaliteter unntatt offentlighet, og reinsdyr (dette er INON-områder). Løype inntil naturreservat kan legge opp til brudd på verneforskriften.</p> <p><u>Alle løypene har et visst konfliktnivå med naturmangfold av ett eller flere slag, og nærhet til hyttefelt og fjell gjør dette til attraktive utfartssteder for friluftsliv. Vi støtter rådmannens forslag om å ikke etablere noen av disse løypene.</u></p>

Alternativ 4, B9 – B11: Lomtjenna – Jovatnet/Østrungen	
Friluftsliv	Alle løypene ligger inni et B-område for friluftsliv. B10, som går over Østrungen, vil være en stor kilde til støy, fordi lyden bærer svært godt på slike åpne flater. Lange rette strekker inviterer til høy fart hos enkelte, og det er mange hytter som vil bli direkte berørte av dette.
Naturmangfold	B9 går langs Nålbogen naturreservat, og løypa vil kunne forringe verneverdiene her, se kommentar til alt 3. Spillplass for orrfugl blir direkte berørt. Viltområde for storfugl blir direkte berørt. Viktige storviltområder blir også berørte. Storlom (NT) hekker på østrungen.
Konklusjon	Støypåvirkning i nærområdene til hyttene ved Østrungen og negativ påvirkning på viktige viltområder og spillplasser gjør at løypene B9 og B10 bør tas ut . B11 blir også kanskje overflødig, da det flere plasser i KU bemerkes at en løype til Holtålen ikke går an å få til av hensyn til naturmangfold og reindrift.

Alternativ 5, B12 – B17: Selbutunet/Østrungen – Vålåtjenninj/Holtålen	
Friluftsliv	B12 går nært hyttebebyggelse ved Østrungen. Vannet er for øvrig inni et B-område for friluftsliv. B13 og B15 går også inn i dette området. Konflikt med innfallsport for skigåere til fjellområdet Bringgen på ubrøytet skogsbilvei.
Naturmangfold	Løypene B14 og B13 berører mange arter med særlig stor forvaltningsinteresse, deriblant rovfugl som er unntatt offentlighet. Tre spillplasser for storfugl og tre spillplasser for orrfugl berøres også direkte, i tillegg til leveområde for storfugl og lirype (NT). I KU vurderes konfliktnivået for disse løypene til å være uakseptabelt – stor negativ.
Konklusjon	Av hensyn til naturmangfold og friluftslivet bør ikke løypene B12-15 etableres. Vi støtter således rådmannens forslag her.

Alternativ 6, B18 – B27: Rolset - Flora	
Friluftsliv	
Naturmangfold	B18-B25 berører en rekke viktige viltområder med spillplasser, yngle- og leveområder for fugl og annet stor- og småvilt. Blant annet berøres artsrike våtmarksområder. Det er blant annet registrert gamle yngleområder for fjellrev (CR) her. En hekkeplass for hubro (EN) berøres direkte, og det er ikke gjort kartlegginger av eventuelle andre hekkeplasser i nærområdet. I KU vurderes konsekvensene for naturmangfold å være stor negativ konsekvens.
Konklusjon	Vi støtter anbefaling i KU om å ikke inkludere B18 – B25 i løypeforslaget av hensyn til naturmangfold.

Alternativ 7, C1 – C5: Bårdsgården – Flora/Finnråa	
Friluftsliv	C4 og C5 går begge inni et B-område for friluftsliv, og C4 går langsmed nasjonalparken som er et A-område. C3 og C2 går også tett opptil nasjonalparken, og C3 kommer kloss inntil. Et klart brudd på verneformålet, herunder områdets kvalitet som friluftsområde. Alle innfallsporner i kommunen til dette viktige friluftsområdet berøres direkte, blant annet en vintermerket Turistforeningsløype mellom Selbusjøen og nasjonalparken.
Naturmangfold	Flere spillplasser for hønsfugl berøres, og flere viktige viltområder for en rekke arter, inkludert elg, berøres. Dette er en del av et større INON-område, og dyrelivet er ikke vant til forstyrrelser av denne arten på denne tiden. Konsekvens er satt til middels negativ i KU.
Konklusjon	<u>C4 og C3 bør tas ut av hensyn til friluftslivsverdiene som er knyttet til nasjonalparken og omkringliggende fjellområder. C5 har flere registrerte hekkelokaliteter til rovfugl. Det knyttes usikkerhet til funnene, og av føre-var-prinsippet bør løypa omlegges eller tas ut. C2 og C4 berører INON-områder, og mer spesifikt viltverdier knyttet til uberørt landskap, f. eks for store rovdyr og reindrift. Vi støtter rådmannens vurdering om å ta ut løypeforslagene, eller så må de legges om til å gå utenom porter til nasjonalparken, og slik at de ikke berører INON-områder.</u>

Alternativ 8, C6 – C8: Hallsteinsåsen – Litlgråvatnet/Liahøgda	
Friluftsliv	Berørt område er A- og B-områder for friluftsliv. Vekta, som er utfartsområdet inn til fjellet blir direkte berørt. En vintermerket turistforeningssti berøres direkte øst for Stor-Ånvatnet, i tillegg til en rekke andre skiløyper. Argument om at det er noe motorferdsel fra før langs veiene pga dispkjøring med snøskuter er ikke direkte overførbart til rekreasjonsløyper, da man må anta at trafikken vil mangedobles når det nå åpnes opp for at alle kan kjøre her. Dette området er også viktig regionalt med god tilgjengelighet for omkringliggende kommuner.
Naturmangfold	
Konklusjon	<u>Stor negativ konsekvens for friluftsliv. Forslaget bør tas ut i sin helhet.</u> Her understøtter vi rådmannens vurdering.

Alternativ 9, D6 – D10: Høgda – Selbuskogen	
Friluftsliv	Hele området er klassifisert som B-område for friluftsliv, men også A-område rundt Selbuskogen blir berørt. Vi registrerer at Selbuskogen AS som er ansvarlig for opparbeiding av en stor del av løypenettet her er positive til skuterløyper, men vi lurer på om brukermassen mener det samme. Vi anser konfliktnivået mellom skuterbrukere og friluftslivsutøvere til å være for stor til at det man bør legge skuterløyper i godt brukte utfartsområder for friluftslivet.

	Nesten 40 hytter blir liggende innenfor 150 meter fra dette løypeforslaget. Nedsatt fartsgrense er et viktig avbøtende tiltak, men fortsatt bør hytteforeningene og berørte konsulteres før man vedtar skuterløyper som berører folk så direkte.
Naturmangfold	Et større leveområde for lirype (NT) blir direkte berørt. Det bemerkes at det jevnlig observeres fjellvåk i berørt område, men det er ikke gjort feltregistreringer for å kartlegge eventuelle hekkeplasser. Dette er negativt.
Konklusjon	D10 og D6 bør tas ut av hensyn til friluftsliv. <u>Det bør gjøres en kartlegging av hekkeplasser for bla. fjellvåk før man tillater de andre løypene, ellers bør løypene stenge tidlig på vinteren før arten kommer til området.</u>

Alternativ 10, D1 – D5: Fuglem/Høgda – Litjdrakstsjøen	
Friluftsliv	En del av berørt område er B-område for friluftsliv. Det ligger mange fritidsboliger i nærheten av trasé. Viktig at hyttefolk konsulteres før man tar avgjørelse om å anlegge løyper som berører dem direkte.
Naturmangfold	Det er observert kongeørn og fjellvåk i nærheten av trasé. Spillplass for orrfugl ligger innenfor influensområdet til løypa. Alle løypene er innenfor et viltområde for storfugl. Nøkkelbiotoper bør tas hensyn til. I tillegg er hele området viltområde for hjortedyr. Minimumsområder med gode vinterbeiter bør forskånes fra mye motorferdsel.
Konklusjon	D5 kommer i direkte konflikt med skiløype. Løypa må kortes ned og legges utenom denne. Kartlegging av hekkeplasser for rovfugl bør gjennomføres før man anlegger løype, eller løypene må stenges i god tid før hekkesesong. Løypa bør legges utenom orreleik eller stenges i god tid før det blir aktivitet på leiken. Minimumsområder for hjorteviltet bør få være i fred fra påvirkning fra motorferdsel.

Alternativ 11, B21: Storbekkdalen – Holtålen	
Friluftsliv	Høyfjellsområde mellom Selbu og Holtålen. Kvaliteter er uberørt natur og stillhet (langt fra infrastruktur).
Naturmangfold	Berører viktig viltområde for lirype (NT) og viktig vilttrekkvei.
Konklusjon	B21 bør tas ut av hensyn til viltet.

Uttalelsen støttes av: FIVH-Trondheim, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norsk Botanisk forening Trøndelagsavdelinga, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag, Syklistenes Landsforening, Trondhjems Kajakklubb, Trondhjems Turistforening og Trondheim Turmarsjforening.

Med vennlig hilsen

*Marius Nilsen
Koordinator
FNF Sør-Trøndelag*

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur